

INFLUENȚA MOTIVAȚIEI ASUPRA CERERII DE EDUCAȚIE ÎN CADRUL STUDIILOR DE MASTERAT

Otilia DANDARA, Corina DONOS

Domeniul motivației umane este unul complex, bogat în paradigme explicative și în modelări empirice. Definițiile motivației au o diversitate mare, de la accepții care insistă pe fundamentul tensiunilor interioare („*act sau ansamblu, sistem de impulsuri, presiuni interne, energizări sau activări, stări tensionale sau mobiluri ale acțiunilor și conduitei*”; Popescu Neveanu [6, p.25]) la definiții cognitive („*motivația este un proces cognitiv guvernând alegerile făcute de către subiect între tipuri alternative de activitate voluntară*”, Vroom, 1964), definiții comportamentale („*motivația apare atunci când are loc o întărire adecvată, comportamentul fiind dependent de consecințele sale*”, Skinner, 1969) sau la definiții realizate în termeni de alegeri raționale („*un proces care implică două sisteme psihologice interdependente: alegerea scopului și efortul pentru atingerea scopului*”, Rynes și alții [7]).

Este evident faptul că există o mare diversitate atât a modelărilor conceptuale, paradigelor explicative, cât și a procedurilor sau instrumentelor de operaționalizare a motivației. Totuși, dincolo de această diversitate, din analiza cercetărilor (Leonard, Beauvais și School, [5]; Sherman și Kim, [8]; Eniola M.S. și Adebisi K. [3], etc.) se conturează ideea că, similar modelului Big Five descriptiv pentru structura personalității umane, și în domeniul motivației, diversitatea factorilor motivaționali poate fi redusă la un model cu două module distincte: unul calitativ, care include factori definitorii ai orientării sau direcției implicării motivaționale și un altul cantitativ, care include factorii asociați forței și persistenței motivaționale.

Importanța motivației se manifestă prin funcțiile care le realizează:

- funcția de declanșare;
- funcția de orientare-direcționare;
- funcția de susținere și energizare.

Comportamentele umane depind de tipurile și formele motivației. Procesul de formare a motivației și mecanismele de influență derulează diferit în situația când este declanșată de *îmbolduri* primare sau de *îmbolduri secundare*.

Îmboldurile secundare sunt de origine socială și se formează prin educație. Așa precum esența procesului educațional se modifică în dependență de contextul social, unele aspecte iau o configurație nouă.

Abordarea educației într-o nouă configurație a creat premise pentru preluarea noțiunilor economice „cerere” și „ofertă”, transpunerea, dar și dezvoltarea lor în context educațional. Astfel că, din perspectivă economică, este necesar a fi menționat faptul că *cererea* reprezintă nevoile de bunuri și servicii care se satisfac prin intermediul pieței. *Oferta* reprezintă cantitatea de

bunuri sau servicii pe care un agent economic este dispus să o ofere spre vânzare într-o anumită perioadă de timp.

Pentru a determina și analiza interacțiunea motivației cu cererea de educație, este relevant dacă scoatem în lumină conceptele de „nevoie” și de „cerere” educațională. Acestea având un rol fundamental în crearea ofertei și, respectiv, în satisfacerea nevoii.

Dicționarul de pedagogie [2, p.303-304] definește termenul nevoi de educație ca: „*Necesitate specifică omului – exprimată în același timp de societate – de formare și de dezvoltare a indivizilor la nivelul acțiunii, gândirii și conviețuirii în societate*”.

În *Большая психологическая энциклопедия*, noțiunea de „nevoie” este definită drept o stare provocată de sentimentul (*чувство*) nevoii, insuficienței pentru o existență normală. Nevoile constituie forța motrice a organismului, datorită cărora viața are sens și este supusă unor finalități. Nevoile sunt primare și secundare, cele secundare depind de starea psihologică și mediul social de viață. Nevoile primare dispar odată ce sunt îndeplinite, pe când cele secundare, cresc, se extind, pe măsura satisfacerii [10, p.344].

Ph.Coombs identifică evoluția rapidă a nevoilor educative în lume și stabilește o relație funcțională între strategia educațională și satisfacerea nevoilor educative de bază, pe care le are omul pe parcursul vieții. Fiecare societate, prin extensiune, își dezvoltă nevoile sale educative [1, p.35].

Mihai Golu consideră că nevoile nu sunt stări de deficit, dimpotrivă, ele își au rădăcinile în însăși funcționarea lor, adică în procesele de autodezvoltare și creștere caracterizând sistemul personalității. Starea de deficit (nevoie) nu are o forță dinamică proprie, ea devine sursă a activității în virtutea dinamismului inerent al sistemului integral-individul, personalitatea.

Punând în discuție taxonomia „tradițională” a trebuințelor, în baza căreia sunt identificate cele două categorii primare și secundare, M.Golu constată că în măsura în care trebuințele sunt modalități „reclamate” (imperios necesare) ale funcționării sistemului individului concret, diversitatea lor va depinde de diversitatea potențialităților lui însuși. Cu cât sunt mai complexe și mai diverse canalele de interacțiune între individ și lume, cu atât mai complexă este configurația trebuințelor sale. Ideea care se desprinde din cele spuse rezidă în aceea că, în cadrul fiecăruia din canalele potențiale de interacțiune, individul are „trebuința” de un anumit gen de activitate [4, p.86].

Dicționarul de pedagogie prezintă cererea de educație drept un ansamblu de doleanțe și așteptări pe care le au consumatorii de educație față de instituțiile prestatoare de servicii educaționale [2, p.134].

F.Voiculescu însă nu doar că recunoaște necesitatea investiției în educației, dar și realizează conexiunea dintre nevoie și cerere educațională. Din punctul lui de vedere, „*cererea de educație este forma socială prin care nevoile de educație acționează, devin perceptibile și se impun ca factori de*

orientare și structurare a proceselor/sistemelor educative” [9, p.12-31]. Această idee demonstrează că legătura dintre nevoie și educație apare în momentul în care nevoia a fost sintetizată și necesită a fi și manifestată într-un atare context și astfel reiese că fără o exprimare a nevoii, cererea nu poate fi adecvat recepționată.

La fel și Ph.Coombs determină o relație între cererea de educație și nevoia educațională, specificând că nu sunt sinonime. Cererea de educație poate fi uneori mai superioară nevoilor, resimțite, precum și invers, nevoile pot fi superioare cererii [1, p.36]. Din reflecțiile autorului desprindem că nevoia educațională este generată, pornește preponderent de la persoană, iar cererea educațională – este conturată preponderent de către societate.

Din cele relatate stabilim interdependența dintre nevoia de educație, motivația pentru studii și cererea de educație.

Nevoia conturează motivul, iar acesta, la rândul său, influențează cererea. Studiul empiric, realizat în cadrul studiilor de masterat *Comunicare interculturală și turism*, a confirmat ipotezele teoretice prezentate anterior. În situația când persoana resimte nevoia de a face studii, manifestă motive intrinseci și exprimă cererea pentru studii de calitate, care necesită implicare și responsabilitate personală.

În situația când persoana nu resimte nevoia de a face studii, motivele încadrării în studiile de masterat sunt extrinseci (dorința familiei, îndemnul colegilor etc.) și, respectiv, cererea de educație este substituită cu cererea primirii diplomei de masterat.

Referințe:

1. COOMBS, Ph. *La crise mondiale de l'éducation*. Bruxelles: De Boeck Université, 1989. 374 p.
2. *Dicționar de pedagogie*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1979.
3. ENIOLA, M.S. și ADEBIYI, K. Emotional intelligence and goal setting an investigation into interventions to increase motivation to work among visually impaired students in Nigeria. In: *British Journal of Visual Impairment*. 2007, no.25, p.249.
4. GOLU, M. *Dinamica personalității*. București: Paideea, 2005. 256 p.
5. LEONARD, N.H., BEAUVAIS, L.L. & SCHOLL, R.W. *Work Motivation: The incorporation of self concept-based processes*. Human Relations, 1999, p.969-998.
6. POPESCU-NEVEANU, P. *Psihologie: manual pentru clasa a X-a a școlii normale*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1994. 223 p.
7. RYNES, S.L., COLBERT A.E. and BROWN, K.G. HR Professionals' Beliefs About Effective Human Resource Practices: Correspondence Between Research And Practice”. În: *Human Resource Management*. Wiley Periodicals, Summer 2002, vol.41, no.2, p.149-174.
8. SHERMAN, D.K. și KIM, H.S. Affective Perseverance: The Resistance of Affect to Cognitive Invalidation. In: *Pers. Soc. Psychol. Bull.* 2004, no.28, p.224.
9. VOICULESCU, F. *Analiza resurse-nevoi de educație și managementul strategic în învățământ*. București: Aramis, 2004, p.46-47.
10. ДУБЕНЮК, Н. *Большая психологическая энциклопедия*. Эксмо, 2007 г. 544 с.